

SCI-CONF.COM.UA

TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

**ABSTRACTS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 6-8, 2020**

**SOFIA
2020**

TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference

Sofia, Bulgaria

6-8 May 2020

Sofia, Bulgaria

2020

UDC 001.1
BBK 91

The 9th International scientific and practical conference “Topical issues of the development of modern science” (May 6-8, 2020) Publishing House “ACCENT”, Sofia, Bulgaria. 2020. 968 p.

ISBN 978-619-93537-5-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 9th International scientific and practical conference. Publishing House “ACCENT”. Sofia, Bulgaria. 2020. Pp. 21-27. URL: <http://sci-conf.com.ua>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Editorial board

Dessislava Iosifova, VUZF University, Bulgaria
Aleksander Aristovnik, University of Ljubljana, Slovenia
Efsthios Dimitriadi, Kavala Institute of Technology, Greece
Eva Borszeki, Szent Istvan University, Hungary
Fran Galetic, University of Zagreb, Croatia
Goran Kutnjak, University of Rijeka, Croatia
Janusz Lyko, Wroclaw University of Economics, Poland
Ljerka Cerović, University of Rijeka, Croatia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia
Marian Siminica, University of Craiova, Romania
Mirela Cristea, University of Craiova, Romania
Olga Zaborovskaya, State Institute of Economics, Russia
Peter Joehnk, Helmholtz - Zentrum Dresden, Germany
Zhelio Hristozov, VUZF University, Bulgaria
Toma Sorin, University of Bucharest, Romania
Velizar Pavlov, University of Ruse, Bulgaria
Vladan Holcner, University of Defence, Czech Republic

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: sofia@sci-conf.com.ua

homepage: <http://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 Publishing House “ACCENT” ®

©2020 Authors of the articles

65. *Костюк У. З.* 468
ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI
ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРО- ТА ГАЗОПОСТАЧАННЯ В ІВАНО-
ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ
ВИРІШЕННЯ.
66. *Костенко М. В., Гаркуша В. В.* 476
ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ.
67. *Куліш С. М., Пилипенко М. Г., Прасул Ю. І.* 480
ВИСТАВКИ ЯК ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ГЕОГРАФІЇ
В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.
68. *Кучмістова О. Ф., Шматенко О. П., Кучмістов В. О.* 484
МОНІТОРИНГ ФІТОРЕСУРСІВ ПІВДЕННО-СХІДНИХ
РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ДЛЯ ПОТРЕБ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ
СЛУЖБИ.
69. *Лазоренко Т. В., Сазонова М. О., Хань Л. Г., Мохаммад Н. А.* 494
САБОТАЖ У КОЛЕКТИВІ: ПРИЧИНИ, ЦІЛІ, НАСЛІДКИ,
СПОСОБИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА УСУНЕННЯ.
70. *Лєсна Н. С., Чачанідзе С. С.* 504
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ПРОДУКТИВНОСТІ
СКБД.
71. *Лєсна Н. С., Свірчков В. В.* 509
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ ЗМІН У
РЕПОЗИТОРІЯХ ПЗ.
72. *Лєсна Н. С., Вавілов П. О.* 514
ДОСЛІДЖЕННЯ ОНТОЛОГІЧНИХ МОДЕЛЕЙ ТЕКСТУ ДЛЯ
АНАЛІЗУ ТЕХНІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ.
73. *Листопадава В. В., Тригубець Б. О.* 518
МЕТОДИ РОЗРАХУНКІВ ЕЛЕКТРОФІЛЬТРІВ.
74. *Любченко О. В., Велигоря І. Е., Пушкарь Л. Ю.,
Бобровская Н. П., Рожкова В. В.* 522
ОСОБЕННОСТИ МИКРОКРИСТАЛЛИЗАЦИИ СМЕШАННОЙ
СЛЮНЫ И КАРИЕСА ЗУБОВ У ШКОЛЬНИКОВ С
ЭНДОКРИННОЙ ПАТОЛОГИЕЙ И ПАТОЛОГИЕЙ ОПОРНО-
ДВИГАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ.
75. *Любченко Н. В.* 531
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ В УПРАВЛЕНИИ
ОПОРНОЙ ШКОЛОЙ В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ
ВЛАСТИ.
76. *Лях Т. О.* 538
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ТЕКСТУ У
ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.

**ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ТЕКСТУ У ПРОЦЕСІ
НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Лях Тетяна Олегівна

канд. філол. наук, доцент

Державний вищий навчальний

заклад «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Анотація: У статті розглядається професійно-орієнтований підхід до тексту у процесі навчання української мови іноземних студентів медичних спеціальностей, зокрема у контексті комунікативного методу навчання, що являється пріоритетним у забезпеченні студентів навиками спілкування у професійній сфері; презентовано завдання і вправи, які демонструють роботу з текстом на заняттях з української мови для іноземних студентів-медиків.

Ключові слова: професійно-орієнтований підхід, комунікативний метод, текст, граматична компетенція, українська мова.

Професійно-орієнтований підхід до вивчення української мови є пріоритетним для іноземних студентів-медиків у зв'язку з тим, що клінічні заняття із фахових дисциплін, медичну практику, а подекуди й інтернатуру вони проходять на базі українських лікарень, тому для спілкування з українськими колегами та пацієнтами необхідні навички комунікації в певних професійних ситуаціях. Отож одним із компонентів змісту навчання української мови є здатність іноземних студентів розуміти висловлювання, а також використовувати інформацію під час спілкування у професійній сфері, що насамперед забезпечує комунікативний метод навчання української мови.

Дослідник Б. Сокіл виділяє такі базові загально-дидактичні і методичні принципи комунікативного методу: «принцип мовленнєво-мисленнєвої активності – передбачає, що будь-який мовленнєвий матеріал (фраза, текст) активно використовується носіями мови у процесі спілкування»; «принцип індивідуалізації – головний засіб створення мотивації при оволодінні мовою»; «принцип функціональності – відповідно до цього принципу визначаються функції говоріння, читання, аудіювання і письма як засобу спілкування»; «принцип ситуативності – передбачає визнання ситуації як базової одиниці організації процесу навчання іншомовного спілкування»; «принцип новизни – забезпечує підтримку інтересу до оволодіння іноземною мовою, формування мовленнєвих навичок, розвиток продуктивності й динамічності мовленнєвих умінь» [5, с. 17-18]. На наш погляд, усі зазначені принципи у навчанні мови забезпечує робота з текстом, який виконує як комунікативну, так і когнітивну функції. Працюючи з текстом, студент не лише вдосконалює комунікативну і граматичну компетенції, а й отримує нову інформацію.

Дослідники наголошують, що серед сучасних методів навчання мови робота з текстом займає важливе місце, а також розглядають текст «як засіб мовної комунікації, що вимагає від мовця під час розгортання текстового змісту дотримуватися певних прагматичних правил, які мають забезпечувати спільний для комунікантів фонд знань – картину світу, пресупозицію тощо» [9, с. 364].

За твердженням Л. Суботи, «формуванню та активізації мовленнєвої компетенції, як в усній, так і в письмовій формі, слугує навчальний текст <...>. Текст є джерелом інформації, матеріалом для введення нової лексики, граматичних конструкцій, мовних зразків та розвитку мовленнєвих умінь і навичок» [6, с. 319].

Дослідниці Н. Ушакова і О. Тростинська, розглядаючи лінгводидактичні принципи комунікативності у реалізації завдань мовної освіти іноземців, слушно наголошують на необхідності «взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, етапності та концентричності в поданні мовного матеріалу, його комплексної та ситуативно-тематичної організації,

функціональності відбору мовного матеріалу, опори на текст як основну одиницю навчання» [8, с. 16]. Першорядну роль текстам у комунікативно-функціональному описі мови відводить К. Гейченко, за словами якого, «з текстів розпочинається, ними ж і завершуються навчання іноземної мови. І завдання викладача – розвивати у студентів навички породження іншомовних текстів» [1, с. 18].

У ході аналізу науково-методичної літератури, присвяченої викладанню української мови як іноземної, було виявлено, що дослідники приділяють значну увагу до комунікативного методу навчання мови, який також включає роботу з текстом. Однак попри це, методика опрацювання тексту під час вивчення української мови іноземними студентами розглядається у наукових працях доволі спорадично, а тому потребує детальнішого вивчення, що вказує на актуальність даного дослідження.

Мета розвідки – розглянути застосування професійно-орієнтованого підходу до тексту у процесі навчання української мови іноземних студентів медичних спеціальностей, зокрема у контексті комунікативного методу навчання, що являється пріоритетним у забезпеченні студентів навиками спілкування у професійній сфері; представити завдання і вправи, які демонструють роботу з текстом на заняттях з української мови для іноземних студентів-медиків.

Ефективне опрацювання студентом тексту передбачає насамперед засвоєння лексики, що стосується навчально-професійної сфери спілкування. Як слушно зауважує Н. Ушакова, «відбір лексичних одиниць, формування лексичних мінімумів здійснюється на основі текстів профілюючих дисциплін за принципом частотності, відповідності нормам літературної мови, словотворчої та комунікативної цінності» [7, с. 72]. Тому завдання викладача – створення словника до теми, ознайомлення з ним студентів, а також – робота над вимовою поданих слів, тлумачення їхнього лексичного і граматичного значення у поданому контексті. Скажімо, до кожної професійно-орієнтованої теми варто подавати спочатку лексичний мінімум, тексти для читання і перекладу, а вже потім завдання для закріплення вивченого матеріалу, вправи комунікативно-

ситуаційного характеру, моделі мовленнєвих ситуацій на різних етапах комунікативної взаємодії лікаря з пацієнтом. Для прикладу наводимо фрагмент словника до теми «У кардіолога» [4, с. 40]:

Прочитайте та запам'ятайте українські слова, подані в таблиці.

<i>Ukrainian</i>	<i>English</i>	<i>Latin</i>
артерія	artery	arteria
аорта	aorta	aorta
артеріола	arteriole	arteriola
коло	circuit	circulus
вена	vein	vena/phleb(s)
венула	venule	venula
легеневий	pulmonary	pulmonalis
порожнина	camera, chamber	cavum
нижній	inferior	inferioris
верхній	superior	superioris
капілярна судина	capillary vessel	vas capillare
серце	heart	cor, cordis/cardio-
судина	vessel	vas, vasis/angio-

До українських та англійських варіантів медичних термінів подається їхній переклад латиною, що, на наш погляд, сприяє кращому їх запам'ятовуванню. Після опрацювання словника студент може переходити до роботи з текстом, у якому подані слова і фрази вже сприймаються у контексті, тут бажано звертати увагу на граматичні форми у процесі читання тексту:

*«Серце – це порожнистий м'язовий орган, який має форму конуса. Воно розташоване у грудній клітці, між легень. Розширена частина серця – основа – звернена вгору, назад і вправо, а вузька **верхівка** – вниз, вперед і вліво. Двома третинами серце міститься в лівій половині грудної клітки, а однією – у правій її половині» [4, с. 43].*

Для кращого сприйняття інформації студент відповідає на питання, знаходячи відповідь у прочитаному тексті. Наприклад:

Дайте відповідь на питання: Що таке серце? Яка будова серця? Опишіть цикл роботи серця. Що таке пульс? тощо [4, с. 45].

Також можна використовувати мікро-тексти з готовим перекладом, застосовуючи в навчанні граматико-перекладний метод [4, с. 60]:

Прочитайте та запам'ятайте клініку захворювань мозку.

<i>Атаксія</i> – розлад координації довільних рухів.	<i>Ataxia is a neurological sign consisting of lack of voluntary coordination of muscle movements.</i>
<i>Афазія</i> – розлад мовлення, який може виникнути внаслідок локального ураження кори головного мозку, що асоціюється з відповідною мовною діяльністю.	<i>Aphasia is an inability to comprehend and formulate language because of damage to specific brain regions.</i>
<i>Енцефаломієліт</i> – це запалення головного та спинного мозку токсико-алергічної або вірусної етіології. В головному і спинному мозку з'являються множинні осередки некрозу, розпад мієліну, судинно-запальна реакція.	<i>Encephalomyelitis is inflammation of the brain and spinal cord of toxic-allergic or viral etiology. In the brain and spinal cord there are multiple cells of necrosis, myelin decomposition, vascular-inflammatory reaction.</i>

Робота з текстом сприяє не лише запам'ятовуванню студентами лексичного матеріалу за фахом, а й удосконалює граматичну компетенцію. На думку І. Кожушко, «під час реалізації комунікативного підходу інформація про граматичні форми вводиться в контексті роботи над ними, щоб студенти могли бачити, як вони використовуються для передачі значення» [2, с. 46]. Тому вдосконалювати граматичну компетенцію варто, виконуючи вправи з реферування фахових текстів, виписуючи слова і словосполучення та утворюючи речення з ними. Приклад завдання щодо роботи з текстом, у якому поєднуються комунікативний і граматичний підходи:

Прочитайте і перекладіть текст. Опишіть, як ви надасте медичну допомогу при алергічній реакції, використовуючи теперішній час дієслова (недоконаного виду). Приклад: Я перевертаю постраждалого на живіт, розпочинаю робити серцево-легеневу реанімацію...

Як допомогти при алергічній реакції?

- 1. Викликати швидку медичну допомогу.*
- 2. Закапати судинозвужувальні краплі в ніс (ксилометазолін тощо), якщо відзначається утруднення носового дихання.*
- 3. Прикласти холод до місця укусу (якщо алергія у потерпілого на укуси комах).*

4. Якщо потерпілий у свідомості – дати йому протиалергічні (антигістамінні) препарати в дозі, що відповідає віку.

5. У разі втрати свідомості перевернути постраждалого на живіт, повернути голову набік, покласти холод до голови, і грілки до ніг. Якщо у потерпілого в роті є зубні протези – вийняти їх.

Подальшим кроком у роботі з текстом може бути складання студентами діалогу або повідомлення з використанням слів і фраз, які вже опрацьовані при попередньому читанні і перекладі тексту. Такий тип завдань цілком відповідає вимогам до підручників комунікативного спрямування, в яких «завдання до текстів чи теми будуються таким чином, що спонукають студентів до розмови, звернення до власного життєвого досвіду» [3, с. 134].

Можлива форма вправи з використанням лексичного матеріалу з фахового тексту в усному мовленні:

Знайдіть подані нижче вирази в тексті, складіть із ними речення:

виникати внаслідок (чого?) – to arise as a result of something

коригується (чим?) – corrected by something

страждати (чим?) – to suffer from smth.

проводити лікування – to conduct treatment

призводити до розладу (чого?) – to leads to disorder

при недостатньому надходженні – with insufficient income

спричиняти (чим?)/ викликати (чим?) – to be caused by smth.

спричиняти (що?) – to cause smth. [4, с. 81].

Отже, застосування професійно-орієнтованого підходу до тексту у процесі навчання української мови іноземних студентів медичних спеціальностей досить ефективно, зокрема у контексті комунікативного методу. Робота з текстом у вказаному руслі стимулює у студентів розвиток комунікативної та граматичної компетенцій, що у свою чергу розвиває навички спілкування у професійній сфері.

Професійно-орієнтований підхід у процесі навчання української мови іноземних студентів медичних спеціальностей потребує подальшого вивчення, розробки і впровадження сучасних освітніх методів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гейченко К.І. Комунікативно-функціональний підхід до мови як засіб інтенсифікації навчання російської мови іноземців // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – 2012. – Вип. 20. – С. 16-22.
2. Кожушко І.А. Інноваційні підходи та методи викладання експрес-курсу української мови як іноземної // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – 2015. – Вип. 27. – С. 42-50.
3. Король С.В. Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов // Педагогічний дискурс. – 2014. – Вип. 24. – С. 133-136.
4. Лях Т.О. Українська мова як іноземна: професійне мовлення. Практичний курс для іноземних студентів медичних спеціальностей ВЗО : навчальний посібник. – Ужгород : «Говерла», 2018. – 128 с.
5. Сокіл Б. Методи вивчення української мови як іноземної та їх характеристика // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2007. – Вип. 2. – С. 14-18.
6. Субота Л.А. Комунікативна організація наукового тексту у процесі професійної підготовки іноземних студентів немовного ВНЗ // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2015. – Вип. 53. – С. 317-320.
7. Ушакова Н. І. Когнітивні основи формування комунікативної компетентності іноземних студентів у підручнику з мови навчання // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. – 2014. – Вип. 25. – С. 65-74.